

**REFLECȚII PE MARGINEA TEXTULUI CONVENȚIEI PENTRU
REGLEMENTAREA DIFERENDELOR RELATIVE LA INVESTIȚII ÎNTRE STATE ȘI
PERSOANE ALE ALTOR STATE DIN 18 MARTIE 1965**

Nicolae DUCA

Catedra Drept Internațional și Drept al Relațiilor Economice Externe

The ICSID Convention is a multilateral treaty formulated by the Executive Directors of the International Bank for Reconstruction and Development. It was opened for signature on March 18, 1965 and entered into force on October 14, 1966.

The Convention sought to remove major impediments to the free international flows of private investment posed by non-commercial risks and the absence of specialized international methods for investment dispute settlement. ICSID was created by the Convention as an impartial international forum providing facilities for the resolution of legal disputes between eligible parties, through conciliation or arbitration procedures. Recourse to the ICSID facilities is always subject to the parties' consent.

As evidenced by its large membership, considerable caseload, and by the numerous references to its arbitration facilities in investment treaties and laws, ICSID plays an important role in the field of international investment and economic development.

Pornind de la necesitatea cooperării internaționale pentru dezvoltarea economică și rolul pe care îl dețin în acest domeniu investițiile internaționale, având în vedere că diferende cu privire la astfel de investiții pot surveni în orice moment, iar, în mod normal, ele se soluționează de instanțele naționale, în anumite cazuri, pentru a se oferi posibilitatea soluționării diferendelor în alte condiții decât de instanțele naționale, au fost gândite mecanisme de conciliere și arbitraj internațional. Astfel, sub auspiciile Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare, la 18 martie 1965 a fost adoptată Convenția pentru reglementarea diferendelor relative la investiții între state și persoane ale altor state, ratificată de Republica Moldova pe 5 mai 2011, intrând în vigoare la 4 iunie 2011.

Convenția conține reglementări privind: înființarea și funcționarea Centrului internațional pentru reglementarea diferendelor relative la investiție (I.C.S.I.D.); competența Centrului; activitatea de conciliere; activitatea de arbitraj; înlocuirea și recuzarea conciliatorilor și arbitrilor; cheltuielile de procedură; locul procedurii; diferendele între statele contractante; amendamente; dispoziții finale.

La sfârșitul anului 2011 Convenția înregistrează un număr de 157 de state contractante și semnatare și, respectiv, 147 părți la Convenție.

Având ca obiect de activitate oferirea de mijloace de conciliere și arbitraj pentru reglementarea diferendelor relative la investiție, care opun state contractante unor persoane ale altor state contractante, în conformitate cu prevederile din Convenție, I.C.S.I.D. a adoptat mai multe regulamente, și anume: regulamentul administrativ și financiar; regulamentul de procedură privind formularea cererilor de sesizare a I.C.S.I.D. pentru conciliere și arbitraj; regulamentul de procedură privind concilierea; regulamentul de procedură privind arbitrarea; regulamentul de procedură privind mecanismul suplimentar pentru soluționarea diferendelor care nu intră în câmpul de aplicare al Convenției.

În Convenție sunt prevăzute mecanismele de soluționare a diferendelor și în regulamente – detaliile de aplicare a acestor mecanisme. Din punctul de vedere al dreptului material, investițiile ce sunt protejate, precum și drepturile investitorilor privind aceste investiții, sunt determinate prin acordurile bilaterale încheiate între state pentru promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor. Dacă statele care încheie acorduri bilaterale de promovare și protejare reciprocă a investițiilor sunt părți la Convenție, iar în acordurile bilaterale sunt stabilite prevederi în conformitate cu care diferendele privind investițiile ori drepturile investitorilor în legătură cu investițiile pot fi soluționate de I.C.S.I.D., în această situație devin aplicabile Convenția și regulamentele aprobate de I.C.S.I.D., diferențiat după modul de soluționare ales – conciliere sau arbitraj.

Ratificarea de către state a Convenției reprezintă un acord prezumat de a supune diferendele referitoare la investiție spre soluționare I.C.S.I.D. În plus, în acordurile bilaterale sunt prevăzute clauze care stabilesc competența I.C.S.I.D. de soluționare a diferendelor privind investițiile.

În abordarea tematicii privind reglementarea diferendelor relative la investiții între state și persoane ale altor state, vor fi prezentate principalele prevederi din Convenție și, după acestea, regulamentele elaborate de I.C.S.I.D. în aplicarea Convenției.

Stabilind competența I.C.S.I.D., Convenția prevede, la art.25, că aceasta se aplică diferendelor de ordin juridic între un stat contractant și persoana unui alt stat contractant, care sunt în relații directe, diferende pe care părțile au consimțit în scris să le supună I.C.S.I.D. Atunci când părțile și-au dat consimțământul, nici una dintre ele nu va putea să-l retragă în mod unilateral.

Articolul 25 conține și reglementări privind noțiunea de persoană a unui alt stat contractant. Astfel, prin persoană a unui alt stat contractant se înțelege orice persoană fizică care posedă naționalitatea unui stat contractant, altul decât statul parte la diferend la data la care părțile au consimțit să supună diferendul concilierii sau arbitrajului, precum și la data la care cererea a fost înregistrată la I.C.S.I.D., cu excepția oricărei persoane care la una sau la alta dintre aceste date posedă deopotrivă și naționalitatea statului contractant parte la diferend.

În ceea ce privește persoanele juridice, se consideră, conform Convenției, persoană a unui alt stat contractant orice persoană juridică care posedă naționalitatea unui stat contractant, altul decât statul parte la diferend la data la care părțile au consimțit să supună diferendul concilierii sau arbitrajului și orice persoană juridică care posedă naționalitatea statului contractant parte la diferend la aceeași dată și pe care părțile au convenit să o considere ca aparținând unui alt stat contractant din cauza controlului exercitat asupra acesteia de către interese străine.

Orice stat contractant poate, în momentul ratificării, acceptării sau aprobării Convenției sau la orice dată ulterioară, să facă cunoscute I.C.S.I.D. categoria sau categoriile de diferende pe care le consideră că pot sau nu pot să fie supuse competenței I.C.S.I.D.

Articolul 26 din Convenție reglementează condițiile de efectuare a arbitrajului. Consimțământul părților la arbitraj este considerat, în afara unei stipulații contrare, ca implicând renunțarea la orice alt recurs.

Convenția și Regulamentul de arbitraj prevăd posibilitatea ca, în situația înregistrării unui litigiu la I.C.S.I.D. între persoana unui stat contractant și un alt stat contractant, statul parte, în calitate de pârât, să poată formula cerere reconvențională împotriva reclamantului.

Obiectul sesizării I.C.S.I.D., respectiv soluționarea litigiului privind o investiție, poate avea la origine măsuri administrative sau judiciare interne luate de statul parte împotriva investiției.

Potrivit prevederilor art.26 din Convenție, după înregistrarea cererii de arbitraj la I.C.S.I.D. și a depunerii, în varianta în care urmează a se derula și o procedură scrisă, de către reclamant a memoriului, statul parte are obligația să formuleze punctul său de vedere privind litigiul arbitral, în care să aprecieze asupra competenței I.C.S.I.D. de a soluționa litigiul și poate formula cerere reconvențională.

În Convenție este prevăzut un capitol distinct (Capitolul III) „Activitățile de conciliere”.

Un stat contractant sau o persoană a unui stat contractant, care dorește să înceapă o procedură de conciliere, trebuie să adreseze în scris o cerere în acest scop secretarului general, care trimite o copie a acesteia celeilalte părți. Cererea trebuie să cuprindă lămuriri privind obiectul diferendului, identitatea părților și consimțământul lor la conciliere potrivit Regulamentului de procedură referitor la sesizarea instanțelor de conciliere și arbitraj. Secretarul general trebuie să înregistreze cererea, în afară de cazul în care el apreciază, după cercetarea informațiilor conținute în cerere, că diferendul depășește în mod evident competența I.C.S.I.D. El trebuie să notifice imediat părților înregistrarea sau refuzul de înregistrare.

Comisia de conciliere se constituie imediat ce va fi cu putință, după înregistrarea cererii, fiind compusă dintr-un conciliator unic sau dintr-un număr impar de conciliatori numiți potrivit înțelegerii dintre părți, iar în lipsa unui acord între părți asupra numărului conciliatorului și asupra modului de numire a lor, comisia va cuprinde trei conciliatori (fiecare parte numește un conciliator, iar al treilea, care este președintele comisiei, este numit prin înțelegere între părți).

În cazul în care comisia de conciliere nu a fost constituită în cele 90 de zile care au succedat notificarea înregistrării cererii de secretarul general sau în orice alt termen convenit de părți, la cererea părții celei mai diligente și, dacă este posibil, după consultarea părților, secretarul general numește un conciliator sau conciliatorii ce nu fuseseră încă desemnați. Comisia de conciliere hotărăște, în primul rând, asupra competenței sale.

Comisia are atribuția de a clarifica punctele litigioase dintre părți și trebuie să depună eforturi întru a le conduce spre o soluție mutual acceptabilă. Dacă părțile se pun de acord, comisia întocmește un proces-verbal prin care inventariază punctele în litigiu și ia act de înțelegerea părților. Dacă, la o anumită fază a procedurii,

comisia apreciază că nu există nici o posibilitate de înțelegere între părți, ea încheie procedura și întocmește un proces-verbal prin care se constată că diferendul a fost supus concilierii, dar părțile nu au ajuns la un acord. Dacă una dintre părți lipsește sau se abține de a lua parte la procedură, comisia încheie procedura și întocmește un proces-verbal, constatând că una dintre părți lipsește sau se abține de a participa la procedură.

Cu excepția unei înțelegeri contrare a părților, nici una dintre ele nu poate invoca, cu ocazia unei alte proceduri desfășurate în fața arbitrilor, a unui tribunal sau în orice alt mod, opiniile exprimate, declarațiile sau ofertele de reglementare făcute de cealaltă parte în cursul procedurii și nici procesul-verbal sau recomandările comisiei.

Convenția reglementează procedura de arbitraj în Capitolul IV.

Astfel, potrivit art.36, un stat contractant sau persoana unui stat contractant care dorește să înceapă o procedură de arbitraj trebuie să adreseze în scris o cerere pentru aceasta secretarului general al I.C.S.I.D., care trimite o copie celeilalte părți. Cererea trebuie să conțină informații privind obiectul diferendului, identitatea părților și consimțământul lor la arbitraj potrivit Regulamentului de procedură referitor la recurgerea la instanțele de conciliere și arbitraj. Secretarul general trebuie să înregistreze cererea în afară de cazul în care el, văzând informațiile conținute în cerere, apreciază că diferendul depășește în mod evident competența I.C.S.I.D. Secretarul general trebuie să notifice imediat părților înregistrarea sau refuzul de înregistrare.

Tribunalul arbitral se constituie imediat ce e posibil după înregistrarea cererii și se compune dintr-un arbitru unic sau dintr-un număr impar de arbitri numiți în conformitate cu acordul părților, iar în lipsa unui acord între părți asupra numărului de arbitri și a modului de numire a acestora, tribunalul va fi alcătuit din trei arbitri, fiecare parte numind un arbitru, iar al treilea, care este președintele tribunalului, fiind numit prin înțelegere între părți.

Arbitrii formând majoritatea trebuie să fie cetățeni ai altor state decât statul contractant parte în diferend și decât statul contractant a cărui persoană este parte în diferend. Acest principiu nu se aplică dacă, de comun acord, părțile desemnează arbitrul unic sau pe fiecare dintre membrii tribunalului. Tribunalul statuează asupra competenței sale și asupra diferendului în conformitate cu regulile de drept adoptate de părți. În lipsa unui acord între părți, tribunalul aplică dreptul statului contractant parte în diferend (inclusiv regulile referitoare la conflictele de legi), precum și principiile dreptului internațional din domeniul respectiv. Tribunalul nu poate refuza să judece sub pretextul lipsei sau obscurității normelor de drept. Dacă părțile sunt de acord, tribunalul poate decide aplicând principiul „*ex aequo et bono*”.

Procedura de arbitraj se desfășurează în conformitate cu prevederile Regulamentului de arbitraj în vigoare la data la care părțile au consimțit la arbitraj. Dacă una dintre părți lipsește sau se abține să-și prezinte mijloacele de probă, ea nu poate fi considerată că a acceptat pretențiile celeilalte părți. Dacă una dintre părți lipsește sau se abține de a înfățișa mijloacele de probă în orice moment al procedurii, cealaltă parte poate cere tribunalului să ia în considerare punctele concluziilor ce îi sunt supuse și de a da sentința. Tribunalul, notificând părții care a fost lipsă cererea de care a fost sesizat, trebuie să acorde acestei părți un termen de grație înainte de pronunțarea sentinței, dacă nu s-a convins că partea în cauză nu are intenția de a se înfățișa sau de a prezenta probele ei.

Potrivit prevederilor art.46 din Convenție, cu excepția unui acord contrar al părților, tribunalul trebuie, la cererea uneia dintre acestea, să statueze asupra tuturor cererilor incidente, adiționale sau reconvenționale, legate în mod direct de obiectul diferendului, cu condiția ca aceste cereri să fie acoperite prin consimțământul părților și, pe de altă parte, ele să țină de competența I.C.S.I.D. Acest articol este foarte important din punctul de vedere al desfășurării litigiului arbitral.

Astfel, după momentul constituirii tribunalului arbitral, când părțile se întâlnesc în prezența tribunalului pentru a stabili procedura de derulare a litigiului arbitral, ele trebuie să stabilească dacă în litigiu părțile pot prezenta cereri incidente, adiționale sau reconvenționale legate în mod direct de obiectul diferendului. Chiar și în situația în care nu există un acord contrar asupra prezentării acestor tipuri de cereri, Convenția condiționează soluționarea unei astfel de cereri de consimțământul exprimat de cealaltă parte pentru soluționarea de către tribunal a cererii.

Aceeași situație, privind existența unui acord contrar al părților, se aplică în cazul măsurilor conservatorii solicitate în scopul salvării drepturilor părților.

Tribunalul hotărăște asupra oricărei chestiuni cu majoritatea de voturi ale tuturor membrilor lui.

Sentința este dată în scris, este semnată de membrii tribunalului care s-au pronunțat în favoarea sa și trebuie să răspundă la toate punctele din concluziile supuse tribunalului și să fie motivată. Orice membru al tribunalului poate să adauge sentinței fie opinia sa personală – dacă împărtășește sau nu părerea majorității, fie mențiunea dezacordului său.

I.C.S.I.D. nu publică nici o sentință fără consimțământul părților.

Copii certificate ale sentinței se comunică părților, iar sentința se consideră a fi pronunțată în ziua trimiterii acestor copii.

La cererea uneia dintre părți, care trebuie prezentată în 45 de zile de la darea sentinței, tribunalul poate, după ce a făcut notificare celeilalte părți, să statueze asupra oricărei chestiuni asupra căreia ar fi omis să se pronunțe în sentință sau să corecteze orice greșală materială pe care ar conține-o sentința. Decizia face parte integrantă din sentință și ea este notificată părților în aceleași condiții ca și sentința.

Orice diferend care ar putea să se ivească între părți privind sensul sau efectul sentinței, poate face obiectul unei cereri de interpretare adresate în scris secretarului general al I.C.S.I.D. de către una sau alta dintre părți. Cererea este supusă, dacă aceasta este posibil, tribunalului care a pronunțat sentința. În caz de imposibilitate se poate constitui un nou tribunal. Tribunalul poate, dacă apreciază că împrejurările o cer, să hotărască suspendarea executării sentinței până ce se va fi pronunțat asupra cererii de interpretare.

Fiecare dintre părți poate cere în scris secretarului general al I.C.S.I.D. revizuirea sentinței, pe motivul descoperirii vreunui fapt de natură să exercite o influență hotărâtoare asupra sentinței, cu condiția ca înaintea pronunțării sentinței acest fapt să fi fost necunoscut tribunalului ca și părții solicitatoare sau ca aceasta să nu-l fi ignorat.

Cererea trebuie să fie introdusă în următoarele 90 de zile de la descoperirea faptului nou și, în orice caz, în următorii 3 ani de la pronunțarea sentinței. Cererea, dacă este posibil, este supusă tribunalului care a statuat, iar în caz de imposibilitate se constituie un nou tribunal.

Tribunalul poate decide, dacă apreciază că împrejurările o cer, suspendarea executării sentinței până ce se va pronunța asupra cererii de revizuire. Dacă, în cererea sa, partea în cauză solicită amânarea executării sentinței, executarea este provizoriu suspendată până ce tribunalul va hotărî asupra cererii amintite.

Oricare dintre părți poate să ceară, în scris, secretarului general al I.C.S.I.D. anularea sentinței pentru unul dintre următoarele motive:

- viciu în constituirea tribunalului;
- abuz de putere evident al tribunalului;
- coruperea unui membru al tribunalului;
- încălcarea gravă a unei reguli fundamentale de procedură;
- lipsa de motivare.

Orice cerere trebuie făcută în următoarele 120 de zile de la darea sentinței, în afară de cazul în care anularea este solicitată pe motiv de corupție, în care caz cererea trebuie să fie prezentată în următoarele 120 de zile de la descoperirea corupției și, în orice caz, în cei 3 ani următori datei sentinței.

La primirea cererii, președintele numește imediat, dintre persoanele al căror nume figurează pe lista de arbitri, un comitet ad-hoc din trei membri. Nici un membru al acestui comitet nu poate fi ales dintre membrii tribunalului care a pronunțat sentința și să posede aceeași naționalitate cu vreunul dintre membrii acestui tribunal, aceea a statului parte în diferend sau a statului a cărui persoană este parte în diferend, nici să fi fost desemnat pentru a figura pe lista de arbitri de vreunul dintre statele amintite sau să fi îndeplinit funcții de conciliator în aceeași cauză. Comitetul este împuternicit să anuleze sentința în întregime sau în parte pentru motivele legale invocate.

Comitetul poate să decidă, dacă apreciază că împrejurările o cer, suspendarea executării sentinței până ce se va fi pronunțat asupra cererii de anulare dacă, în cererea sa, partea în cauză solicită amânarea executării sentinței. Executarea este suspendată în mod provizoriu până ce comitetul va statua asupra cererii de suspendare a executării.

Dacă sentința este declarată nulă, diferendul este supus, la cererea părții mai diligente, unui nou tribunal.

Sentința este obligatorie față de părți și nu poate fi obiectul vreunui apel sau recurs, în afară de căile prevăzute în Convenție privitoare la interpretarea, revizuirea ori anularea sentinței.

Fiecare parte trebuie să asigure executarea sentinței potrivit termenilor ei, în afară de cazul în care executarea este suspendată în virtutea dispozițiilor Convenției.

Fiecare stat contractant, acceptând Convenția, recunoaște orice sentință dată ca fiind obligatorie și asigură executarea pe teritoriul său a obligațiilor pecuniare pe care sentința le impune, ca și când ar fi vorba de o judecată definitivă a unei instanțe funcționând pe teritoriul respectivului stat.

Un stat contractant cu o Constituție federală poate să asigure executarea sentinței prin intermediul tribunalelor federale și să prevadă că acestea vor trebui să considere o asemenea sentință ca o judecată definitivă a tribunalelor unuia dintre statele federale.

Pentru a obține recunoașterea și executarea unei sentințe pe teritoriul unui stat contractant, partea interesată trebuie să prezinte o copie certificată, pentru conformitate, de secretarul general al tribunalului național competent sau oricărei alte autorități pe care respectivul stat contractant o va desemna în acest scop. Fiecare stat contractant face cunoscut secretarului general al I.C.S.I.D. tribunalul competent sau autoritățile pe care le desemnează în acest scop, informându-l asupra eventualelor schimbări.

Executarea este reglementată de legislația privind executarea hotărârilor judecătorești în vigoare în statul pe teritoriul căruia se aplică o asemenea procedură.

Odată ce s-a constituit o comisie de conciliere sau un tribunal arbitral și a fost pornită procedura, compunerea acestora nu poate fi modificată.

Totuși, în caz de deces, de incapacitate sau de demisie a unui consiliator sau a unui arbitru, în caz de vacanță, se procedează la desemnarea altuia în conformitate cu regulile prevăzute în Convenție.

Orice membru al unei comisii de conciliere sau al unui tribunal arbitral continuă să-și îndeplinească funcțiile sale în această calitate în pofida faptului că nu mai figurează pe listă.

Dacă un conciliator sau un arbitru numit de una dintre părți demisionează fără asentimentul comisiei de conciliere sau al tribunalului arbitral al cărui membru este, președintele numește în locul vacant o persoană de pe lista corespunzătoare.

O parte poate cere comisiei de conciliere sau tribunalului arbitral recuzarea unuia dintre membrii acestora pentru orice motiv implicând o lipsă evidentă în ceea ce privește calitățile cerute prevăzute în Convenție și, în plus, în cazul procedurii de arbitraj, recuzarea poate fi motivată de faptul neîntrunirii condițiilor prevăzute de Convenție pentru numirea tribunalului arbitral.

Ceilați membri ai comisiei de conciliere sau ai tribunalului arbitral, după caz, se pronunță asupra oricărei cereri pentru recuzarea unui conciliator sau a unui arbitru; în caz de egalitate de voturi sau dacă cererea de recuzare vizează un conciliator sau un arbitru unic sau o majoritate a comisiei de conciliere sau a tribunalului arbitral, decizia este luată de către președinte.

Redevențele datorate de părți pentru utilizarea serviciilor I.C.S.I.D. sunt fixate de secretarul general în conformitate cu regulamentele adoptate în această privință de Consiliul administrativ.

Fiecare comisie de conciliere și fiecare tribunal arbitral fixează onorariile și cheltuielile membrilor săi în limitele definite de Consiliul administrativ și după consultarea secretarului general al I.C.S.I.D.

Părțile pot fixa dinainte, de acord cu comisia de conciliere sau cu tribunalul arbitral, onorariile și cheltuielile membrilor acestora.

În cazul unei proceduri de conciliere, onorariile și cheltuielile membrilor comisiei, precum și redevențele pentru utilizarea serviciilor I.C.S.I.D., sunt suportate în mod egal de părți. Fiecare parte suportă orice alte cheltuieli pe care le face pentru desfășurarea procedurii.

În cazul unei proceduri de arbitraj, tribunalul fixează, sub rezerva unui acord contrar al părții, suma globală a cheltuielilor făcute de acesta pentru nevoile procedurii și hotărăște modalitățile de repartiție și de plată a ziselor cheltuieli, a onorariilor și cheltuielilor membrilor tribunalului și a redevențelor datorate pentru utilizarea serviciilor I.C.S.I.D. Această decizie face parte integrantă din sentință.

Procedurile de conciliere și de arbitraj se desfășoară, de regulă, la sediul I.C.S.I.D.

În baza acordului părților, procedurile de conciliere și de arbitraj se pot desfășura și la sediul Curții Permanente de Arbitraj sau al oricărei alte instituții corespunzătoare, publice sau particulare, cu care I.C.S.I.D. a încheiat aranjamente în acest scop, fie în orice alt loc, aprobat de comisie sau de tribunal după consultarea secretarului general al I.C.S.I.D.

Regulamentul privind procedura introducerii cererilor de conciliere și arbitraj

Regulamentul stabilește, pentru partea care reclamă, stat contractant sau persoană (fizică sau juridică) a unui stat contractant, conținutul cererii de sesizare a I.C.S.I.D. privind desfășurarea unei proceduri de conciliere sau de arbitraj.

Cererea este redactată în una dintre limbile oficiale ale I.C.S.I.D., este datată și semnată de partea reclamantă sau de reprezentantul autorizat al acesteia.

Cererea trebuie să cuprindă:

- identitatea fiecăreia dintre părțile la diferend și adresa acestora;
- informații privind obiectul diferendului și indicarea existenței între cele două părți a unui diferend de natură juridică în legătură directă cu investiția;
- informații facultative privind numărul de conciliatori sau de arbitri și modul de stabilire a acestora.

Cererea este însoțită de un număr de 5 copii suplimentare semnate.

Secretarul general al I.C.S.I.D. înregistrează cererea, în situația în care sunt întrunite condițiile din Regulamentul administrativ și financiar, comunică această înregistrare reclamantului și comunică reclamația celeilalte părți.

Ca urmare a înregistrării și notificării reclamației, părțile urmează a stabili, în cel mai scurt timp posibil, comisia de conciliere sau tribunalul arbitral.

Regulamentul de conciliere conține prevederi referitoare la constituirea și funcționarea comisiei de conciliere, prevederi generale ce vizează procedura de conciliere.

Membrii comisiei de conciliere se stabilesc de fiecare parte, câte unul, iar președintele comisiei de conciliere se stabilește cu acordul ambelor părți.

După constituire, membrii comisiei de conciliere semnează, individual, câte o declarație privind modul de îndeplinire a obligațiilor și faptul că nu se află în nici un fel de relații cu vreuna dintre părți.

Regulamentul conține prevederi referitoare la înlocuirea conciliatorilor, incapacitatea, demisia sau recuzarea acestora, precum și procedurile de urmat în caz de vacanță în comisia de conciliere.

Comisia ține prima sa ședință în termen de 60 de zile de la constituire sau în orice alt termen stabilit de părți, când sunt stabilite datele următoarelor ședințe.

Ședințele comisiei au loc la sediul I.C.S.I.D. sau în orice alt loc ales de părți în conformitate cu prevederile Convenției.

Președintele comisiei conduce audierile și deliberările.

În absența unui acord contrar al părților, prezența unei majorități a membrilor comisiei este cerută pentru toate ședințele comisiei.

Deliberările comisiei sunt secrete și numai membrii comisiei participă la deliberări.

Hotărârile comisiei sunt luate cu majoritatea voturilor membrilor săi, abținerea fiind considerată ca un vot negativ.

În ceea ce privește procedura de conciliere, aceasta urmează să aibă loc ținând cont și de poziția exprimată de părți și va trebui să stabilească:

- numărul de membri ai comisiei cerut pentru constituirea cvorumului de ședință;
- limba sau limbile ce urmează a fi folosite în cadrul procedurii;
- probele, verbale sau scrise, pe care fiecare parte intenționează să le folosească și susținerile scrise pe care fiecare parte intenționează să le depună, precum și termenele în care probele urmează a fi prezentate și susținerile scrise să fie depuse;
- numărul de copii pe care fiecare parte dorește să le dețină de pe actele depuse de cealaltă parte.

Orice contestare a competenței materiale a comisiei de conciliere trebuie ridicată de părți în cel mai scurt timp posibil, comisia urmând a se pronunța asupra acestei sesizări, ea având posibilitatea de a se pronunța și din oficiu asupra competenței sale materiale.

Dacă părțile se pun de acord asupra punctelor aflate în litigiu, comisia încheie litigiul și întocmește propriul proces-verbal în care se face inventarul punctelor aflate în litigiu și se ia act de acordul părților.

Dacă în orice fază a litigiului comisia apreciază că nu există nici o posibilitate a unui acord între părți, ea încheie procedura după ce a notificat părțile și a întocmit propriul proces-verbal în care se constată că diferendul a fost supus concilierii și că părțile nu au ajuns la nici un acord.

În cazul în care una dintre părți se abține să participe la procedura de conciliere, comisa, după ce a notificat părțile, încheie procedura de conciliere întocmind un proces-verbal în care constată că diferendul a fost supus concilierii și că una din părțile în cauză nu a participat la conciliere.

Regulamentul de arbitraj conține prevederi referitoare la organizarea și funcționarea tribunalului arbitral, la procedura arbitrajului, conținutul sentinței arbitrale, interpretarea, revizuirea și anularea sentinței arbitrale.

În litigiul arbitral fiecare parte va putea fi reprezentată sau asistată de agenți, consilieri sau avocați ale căror nume și împuterniciri vor fi notificate secretarului general al I.C.S.I.D., care va informa fără întârziere tribunalul arbitral și cealaltă parte.

Regulamentul prevede o primă ședință preliminară privind procedura, în cadrul căreia părțile urmează a stabili:

- numărul de membri ai tribunalului necesar pentru constituirea cvorumului de valabilitate a ședințelor;
- limba sau limbile ce urmează a fi utilizate în cadrul procedurii;
- numărul și ordinea concluziilor, precum și termenul în care ele trebuie să fie depuse;
- numărul de copii pe care fiecare parte dorește să le aibă de pe actele oficiale depuse de cealaltă parte;
- posibilitatea de a se renunța la procedura scrisă sau orală;
- modalitățile de împărțire a cheltuielilor aferente procedurii;
- modul de desfășurare a audierilor.

Limbile oficiale agreate pentru derularea procedurii de arbitraj sunt engleza, spaniola și franceza. Dacă părțile aleg două limbi oficiale pentru procedură, actele oficiale pot fi depuse în una din cele două limbi. Una dintre cele două limbi poate fi folosită în cursul audierilor sub rezerva traducerii, dacă tribunalul solicită aceasta. Ordinele date în cadrul procedurii, precum și sentința sunt redactate în cele două limbi agreate, fiecare dintre cele două versiuni având valoare egală.

Procedura scrisă cuprinde: memoriul reclamantului; contramemoriul celeilalte părți; răspunsul reclamantului; replica celeilalte părți. Memoriul cuprinde expunerea faptelor, temeiul de drept și concluziile.

Contramemoriul, răspunsul sau replica trebuie să conțină punctele de vedere referitoare la admiterea sau contestarea faptelor prezentate în ultima procedură anterioară și orice alte fapte suplimentare, observații privind considerentele în drept.

Procedura orală constă în audierea de către tribunalul arbitral a părților, a agenților, consilierilor și avocaților, a martorilor și a experților. Tribunalul stabilește persoanele care vor putea lua parte la audieri, iar membrii tribunalului vor putea pune întrebări părților, agenților, consilierilor și avocaților și vor putea cere acestora explicații.

Părțile vor comunica tribunalului informații asupra probelor pe care ele intenționează să le folosească și asupra punctelor la care aceste probe se raportează.

Tribunalul se pronunță asupra admisibilității probelor solicitate.

Orice parte poate, în orice moment al procedurii arbitrale, să solicite tribunalului arbitral adoptarea unor măsuri provizorii pentru conservarea drepturilor sale.

În absența unui acord contrar al părților, o parte poate prezenta o cerere adițională sau reconvențională legată direct de obiectul diferendului, cu condiția ca această cerere să fie acoperită de acordul părților și ca ea să intre sub incidența I.C.S.I.D.

Dacă una dintre părți nu participă la derularea litigiului arbitral, cealaltă parte poate cere tribunalului să aibă în vedere documentele depuse pentru a pronunța sentința. Tribunalul arbitral notifică partea care nu a participat la litigiu, stabilindu-i un termen de grație în interiorul căruia partea poate depune concluzii sau orice alte acte oficiale.

Sentința pronunțată de tribunalul arbitral este comunicată părților prin intermediul secretariatului general al I.C.S.I.D. și ea este obligatorie pentru părți în conformitate cu prevederile Convenției.

Regulamentul conține dispoziții speciale privind condițiile în care părțile pot solicita interpretarea, revizuirea sau anularea sentinței arbitrale. În cazul în care o parte formulează cererea de interpretare, revizuire sau anulare a sentinței arbitrale, ea poate cere și suspendarea executării sentinței arbitrale până la soluționarea noii cereri.

În ce privește *Regulamentul administrativ și financiar*, ce se regăsește pe portalul I.C.S.I.D., apreciem că de interes sunt acele prevederi ce vizează cheltuielile aferente litigiilor privind concilierea sau arbitrarea. Regulamentul stabilește drepturile ce se cuvin arbitrilor și conciliatorilor.

Plata acestor drepturi, a celor datorate experților solicitați de comisiile de conciliere sau de tribunalul arbitral, precum și a celor aferente interpreților, traducătorilor, grefierilor sau secretarilor, este efectuată de I.C.S.I.D.

Pentru a se asigura aceste plăți, părțile vor plăti anticipat sume ce sunt estimate că vor acoperi cheltuielile pentru funcționarea comisiei de conciliere, respectiv a tribunalului arbitral, pentru o perioadă de la 3 la 6 luni.

Bibliografie:

1. Pommier J.-Ch. La résolution du conflit de lois en matière contractuelle en présence d'une élection de droit: le rôle de l'arbitre // Journal du Droit international, 1992, vol.119, p.5, 24-26.
2. Tuck A.P. Investor-State Arbitration Revised: A Critical Analysis of the Revisions and Proposed Reforms to the ICSID and UNCITRAL Arbitration Rules // Law & Business Review of the Americas, 2007, vol.13, p.885.
3. Weil P. The State, the Foreign Investor, and International Law: The No Longer Stormy relationship of a Ménage À Trois // ICSID Review–Foreign Investment Law Journal, 2000, vol.15, p.401, 407-416.
4. Wisner R. and Gallus N. Nationality Requirements in Investor-State Arbitration // Journal of World Investment and Trade, 2004, vol.5, no.6, p.927.
5. Ziadé N.G. Achieving Efficiency in Arbitration: The Role of the Institutions // News from ICSID, 2008, vol.25, no.1.
6. Ziadé N.G. Recent Developments at ICSID // News from ICSID, 2008, vol.25, no.2, p.3.

Prezentat la 10.04.2012